

## Kulturutskottet

### Utvecklingspolitisk redogörelse för de kommande valperioderna

#### Till utrikesutskottet

## INLEDNING

### *Remiss*

Utvecklingspolitisk redogörelse för de kommande valperioderna (SRR 5/2021 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till utrikesutskottet.

### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- utvecklingspolitisk rådgivare Paula Malan, utrikesministeriet
- ledande expert Marjaana Sall, utrikesministeriet
- direktör för internationella ärenden Jaana Palojärvi, undervisnings- och kulturministeriet
- expert Samuli Maxenius, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- expert Saku Lehtinen, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry
- specialsakkunnig Kaj Raiskio, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- specialsakkunnig Tarmo Heikkilä, Finlands UNICEF rf
- verksamhetsledare Tanja Risikko, Finlands universitetsrektorers råd UNIFI rf
- PD Liisa Laakso.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Barnombudsmannens byrå
- Det kulturpolitiska forskningscentret Cupore
- Finlands Olympiska Kommitté rf.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Allmänt*

Redogörelsen baserar sig på en skrivning i regeringsprogrammet enligt vilken det för Finland utarbetas principer som främjar en konsekvent politik och genomslagskraft inom utvecklingspolitiken. Syftet med redogörelsen, som sträcker sig över flera valperioder är framför allt att stärka långsiktigheten i Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete med avseende på principer, värderingar och mål.

## Utlåtande KuUU 25/2021 rd

Det internationellt överenskomna målet för utvecklingssamarbetet är att eliminera fattigdomen och minska ojämlikheten. Handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling och de nationella målen för hållbar utveckling styr Finlands utvecklingspolitik.

Enligt redogörelsen är målet för Finlands utvecklingssamarbete att stärka bärkraften i utvecklingsländerna. De huvudsakliga målen för utvecklingspolitiken, som baserar sig på Finlands starka sidor, är kvinnors och flickors rättigheter, utbildning, hållbar ekonomi och människovärdigt arbete, fredliga och demokratiska samhällen samt klimatförändringen, biologisk mångfald och hållbar förvaltning och användning av naturresurser.

Kulturutskottet har granskat redogörelsen i fråga om sitt ansvarsområde. Till exempel prioriteringarna inom utbildning och forskning är i huvudsak korrekta. Utskottet påpekar att också kulturen och konsten samt motionen och idrotten har stor betydelse, men att dessa inte behandlas i redogörelsen.

### *Utbildningens centrala betydelse*

Kulturutskottet hänvisar till ett tidigare utlåtande (KuUU 3/2021 rd) och ser utbildningen och lärandet som en viktig del av Finlands utvecklingssamarbete. Högklassig utbildning som är tillgänglig för alla är av central betydelse för en hållbar utveckling. Utbildningen kan också stödja andra strävanden, däribland klimatarbetet, produktionen av ren energi och kampen mot fattigdom.

Det är bra att utbildningen tas upp på många ställen i redogörelsen. I den presenterade lägesbilden (s. 6—7) konstateras det att det finns problem med tillgången till undervisning, särskilt bland flickor, och att många avbryter skolgången. Likaså finns stora problem med utbildningens kvalitet och likvärdighet. Skolan ger inte alltid ens de grundläggande färdigheterna. Coronapandemin har ytterligare fördjupat problemen och det finns ofta inte beredskap för digital undervisning.

Tillgången till skola och lärande är fortfarande ett allvarligt globalt problem, särskilt för utsatta barn. Enligt Unicef har 44 procent av flickorna i de fattigaste familjerna och 34 procent av pojkar inte alls gått i skolan eller avbrutit skolgången. Därför är det viktigt att en tillräcklig del av resurserna riktas till åtgärder som säkerställer att de mest utsatta barnen får gå i skola och fullfölja skolgången.

Enligt redogörelsen bör Finland i sin utvecklingspolitik och sitt utvecklingssamarbete särskilt satsa på de styrkeområden som ger god möjlighet att stödja en hållbar utveckling. Det finländska utbildningssystemet är högt uppskattat världen över, vilket medför en möjlighet och skyldighet att delta långsiktigt i arbetet för att lösa den globala utbildningskrisen.

För att Agenda 2030-målen ska nås krävs det enligt utskottet att vi såväl i Finland som i vår utvecklingspolitik identifierar fostran, utbildning och forskning som våra viktigaste investeringsobjekt. De prioriteringar i Finlands utvecklingspolitik som nämns i redogörelsen, såsom hållbar ekonomi och människovärdigt arbete, förutsätter utöver högklassig grundutbildning också kompetens och innovationer. En viktig princip i Finlands utvecklingssamarbete är stärkandet av ut-

## Utlåtande KuUU 25/2021 rd

vecklingsländernas eget samhälle när det gäller exempelvis jämlikheten och den ekonomiska basen. Också i detta syfte är det viktigt att stärka kompetensen.

I redogörelsen (s. 29) nämns högskolor, institutioner i utbildningssektorn och forskningsinstitut som centrala aktörer inom utvecklingspolitiken. Definitionen av institutioner i utbildningssektorn förblir öppen. Utskottet anser att det också är nödvändigt att inkludera utbildningsanordnarna, varvid också till exempel yrkesutbildningen skulle inräknas. Yrkesutbildningen har mycket att ge för att inom ramen för utvecklingssamarbetet lösa den globala lärandekrisen. Yrkesutbildningens betydelse håller på att öka, och Finland har möjligheter att inta en starkare roll på det området. Studier utanför examensinriktad utbildning, till exempel inom fritt bildningsarbete, måste inom utvecklingssamarbetet ses som en metod för kompetensutveckling, eftersom också den vuxna befolkningen har behov av undervisning och kompetensförnyelse. Likaså är det angeläget att ett viktigt delområde inom den finländska utbildningskompetensen, småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen, inkluderas i utvecklingssamarbetet.

### *Lärarnas ställning måste tryggas*

Utskottet anser det viktigt att i utvecklingspolitiken beakta att högklassig utbildning förutsätter kompetenta och engagerade lärare. Redogörelsen konstaterar att samtidigt som en av de viktigaste förutsättningarna för utveckling är högklassig utbildning som är tillgänglig för alla, finns det fortfarande betydande problem med utbildningens kvalitet och likvärdighet. I redogörelsen (s. 7) konstateras att utbildningens svaga kvalitet har att göra med brister i lärarnas utbildning och kunskaper, inlärningsomständigheterna och tillgången till undervisningspersonal.

I ett sakkunnigyttrande har det framförts att personalen inom fostran och undervisning i många utvecklingsländer utsätts för påtryckningar, hot och till och med våld under försök att påverka eller förhindra deras verksamhet. För en högklassig och resultatrik fostran och utbildning måste undervisningspersonalens arbetsförhållanden och de mänskliga rättigheterna i arbetslivet vara i skick.

### *Högskolor och forskning*

Redogörelsen betonar att såväl finländsk kompetens som utvecklingsländernas egen handlingsförmåga måste utnyttjas i arbetet för att tillgodose och fullfölja Finlands utvecklingspolitiska prioriteringar, utvecklingsländernas behov, handlingsprogrammet Agenda 2030 och det kunskapsbaserade samarbetet. Å ena sidan anses detta kräva långsiktig och kontinuerlig verksamhet, å andra sidan förmåga att beakta föränderliga situationer på lokal nivå.

För att främja hållbar utveckling och stärka utvecklingsländernas självständiga ekonomiska tillväxt stöder Finland enligt redogörelsen (s. 24) internationell verksamhet vid forskningsinstitut och högskolor i utvecklingsländer. Utskottet anser att det behövs tillräckliga satsningar på detta stöd. De finländska högskolorna samt andra utbildningsanordnare och forskningsinstitut har och bör i framtiden ha en allt viktigare roll i utvecklingspolitiken och det praktiska genomförandet av den.

## Utlåtande KuUU 25/2021 rd

Utbildning samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet har en stor betydelse när det gäller att stärka det civila samhället och den ekonomiska utvecklingen samt tillväxten i utvecklingsländerna. I strävan att främja social och miljömässig hållbar utveckling, den gröna omställningen, jämställdhet mellan könen och digitalisering behövs högskolornas kunnande för att uppnå kompetensutveckling, ny utveckling och en kombination av dessa, det vill säga införande av nya innovationer.

Utskottet betonar att Finland som ett land med hög kompetens kan producera innovativa och forskningsbaserade lösningar på globala utvecklingsproblem. Ju mer komplexa problemen är, desto viktigare är det att lösningarna utgår från evidensbaserad kunskap. Forskningens nytta för utvecklingssamarbetet har ökat och ökar ytterligare. Till exempel utvecklingen av vatten- och livsmedelssäkerheten kräver forskningsbaserad kunskap. Finland främjar öppen och tillgänglig vetenskap på bred front.

Enligt redogörelsen (s. 25) är de nordiska länderna Finlands närmaste referensgrupp. Enligt ett sakkunnigyttrande har Sverige avsatt cirka 154 miljoner euro för forskning och utbildning, vilket är 3,5 procent av Sveriges budget för utvecklingssamarbete på 4,4 miljarder euro. För att uppnå samma nivå bör Finland avsätta 44 miljoner euro per år för forskning och högskoleutbildning, sägs det i yttrandet.

Utskottet anser att yrkeshögskolorna bör ses som ett element som ger mervärde för utvecklingssamarbetet. Den finländska yrkeshögskoleutbildningen kan för många utvecklingsländer vara en ny och nyttig utbildningsform som ger ökad kompetens.

### ***Motion och hälsofostran***

Utskottet betonar att motion och idrott är av stor betydelse som verktyg för utvecklingssamarbetet och särskilt som stöd för hälsofostran och lärande. Motion och hälsofostran stöder på många sätt målen för hållbar utveckling i det finländska utvecklingssamarbetet.

När det gäller utbildning konstateras det i redogörelsen (s. 13) att Finland har mycket kompetens till exempel inom utvecklingen av lärarutbildningen, skolmåltiderna och skolhälsovården, och även inom digitalt lärande. Utskottet betonar att det särskilt i det här sammanhanget bör beaktas att Finland också har kompetens i att nyttiggöra motion i hälsofostran och göra skolgången mer meningsfull.

Främjande av motion är en hållbar investering. Också FN har betonat idrottens möjligheter bland annat genom att stärka synen på idrottens och motionens roll som möjliggörare av hållbar utveckling samt genom att uppmana medlemsstaterna att inkludera motion och idrott i återhämtningsplanerna för covid-19-epidemin.

### ***Kultur och konst***

Utskottet anser att redogörelsen utöver betoningarna på ekonomi och innovationer tydligare borde ha lyft fram att grunden för en demokratisk bildningsstat är jämlikhet och rätt till lika utbildning och bildning. Den samhälleliga kreativiteten bygger på en stark bildningsgrund samt på rik

## Utlåtande KuUU 25/2021 rd

och mångsidig kultur och konst. Samarbete inom kultursektorn kan ha stor betydelse när det gäller att också i svåra situationer bygga broar och upprätthålla växelverkan och på motsvarande sätt föra den övriga världen närmare Finland.

Redogörelsen lyfter fram att utvecklingssamarbete, humanitärt bistånd och fredsfrämjande verksamhet kompletterar varandra. Enligt ett sakkunnigyttrande används redan finländsk kompetens i den så kallade mjuka diplomatin i många utvecklingssamarbetsprojekt. Ett exempel på detta är den konst- och kulturbaserade diplomati som syftar till att skapa samförstånd och förtroende mellan folk och kulturer.

Utskottet anser det vara viktigt att kulturen och de kreativa branscherna synliggörs som element i utvecklingspolitiken.

### *Avslutningsvis*

Enligt redogörelsen (s. 25) försöker Finland maximera effekten av sina åtgärder genom att stärka inhemska och utländska partnerskap. I all verksamhet bedömer man på vilket sätt finländsk kompetens och Finlands starka sidor kan skapa mervärde i utvecklingssamarbetet.

Utskottet anser det viktigt att partnerskapen, med hjälp av olika aktörer, nyttiggörs mångsidigt i de åtgärder som vidtas för att nå målen för utvecklingspolitiken. Med hjälp av dem kan aktörerna spöras till nyskapande växelverkan och de varierande resurserna utnyttjas effektivt i utvecklingssamarbetet för att uppnå de gemensamma målen.

Till exempel i innovationsarbetet är det viktigt att kunna föra samman aktörer inom olika branscher så att de kan dela sin kompetens, testa nya idéer, skapa nya partnerskap, samla finansiering och säkerställa att framgångarna förs vidare och blir en del av verksamheten i utvecklingsländerna.

Det är viktigt att uppföljningen av Finlands utvecklingspolitik baserar sig på FN:s mål för hållbar utveckling och god praxis för internationell uppföljning och utvärdering av utvecklingen. Vid resultatstyrningen och uppföljningen av utvecklingspolitiken bör man dessutom beakta de internationella människorättskonventioner som är centrala för Finlands utvecklingssamarbete och anvisningarna för genomförandet av dem.

Utskottet ser det som nödvändigt att resultatrapporterna och evalueringarna om utvecklingssamarbetet kompletteras med en bedömning av vilka resultat och effekter satsningarna har gett.

## FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottet anför

*att utrikesutskottet bör beakta det som sägs ovan.*

## Utlåtande KuUU 25/2021 rd

Helsingfors 3.12.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml  
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd  
medlem Sanna Antikainen saf  
medlem Marko Asell sd  
medlem Veronika Honkasalo vänst  
medlem Ville Kaunisto saml  
medlem Hilikka Kemppi cent  
medlem Anneli Kiljunen sd  
medlem Mikko Kinnunen cent  
medlem Pasi Kivisaari cent  
medlem Noora Koponen gröna  
medlem Ari Koponen saf  
medlem Pirkka-Pekka Petelius gröna  
medlem Sofia Vikman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.

**Utlåtande KuUU 25/2021 rd**  
**Avvikande mening**

**Avvikande mening**

**Motivering**

Den utvecklingspolitiska redogörelsen för de kommande valperioderna baserar sig på en skrivning i regeringsprogrammet enligt vilken det för Finland ska utarbetas principer som främjar en konsekvent politik och genomslagskraft inom utvecklingspolitiken. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att Finland inte bör förbinda sig till de mål som anges där.

I redogörelsen sägs det till exempel att Finlands utvecklingspolitik ger resultat. Det ges likväl inga exempel på konkreta resultat eller på vad man konkret uppnått i målländerna.

Vi vill påminna om att en höjning av anslagen för utvecklingssamarbete till 0,7 procent av bruttonationalprodukten varje år skulle innebära en ökning av statens utgifter med 600 miljoner euro och kräva ytterligare skuldsättning. Vid en jämförelse av Finlands utvecklingsfinansiering med de övriga nordiska länderna bör man komma ihåg de ekonomiska realiteterna: Finlands ekonomiska tillväxt kommer enligt prognoserna att ligga långt under de övriga nordiska länderna. Också den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten är cirka 20—25 procentenheter högre.

I utvecklingspolitiken bör man utnyttja bilaterala relationer och inte fokusera på att dela ut pengar enbart som allmänt stöd via FN, EU eller multilateralt utvecklingssamarbete. I bilaterala samarbetsrelationer bör villkoren för att få utvecklingsbistånd vara strikta och resultaten mätbara.

Sannfinländarnas utskottsgrupp påminner om att flickors och kvinnors förbättrade studiemöjligheter och ställning också minskar antalet barn och har en stark koppling till dämpningen av befolkningstillväxten. Befolkningstillväxten ökar förbrukningen av naturresurser och koldioxidutsläppen, så det är också viktigt att mållandet lägger fram en plan för att få bukt med ökningen.

***Avvikande mening***

Vi föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.12.2021

Sanna Antikainen saf  
Ari Koponen saf